

Vlaams
Parlement

ingediend op **701** (2015-2016) – Nr. 1
11 maart 2016 (2015-2016)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kathleen Krekels

over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad
over de krijtlijnen voor een hervorming van de
leerlingenbegeleiding in Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde;

Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;

Ann Brusseel, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Peter Persyn, Grete Remen, Axel Ronse, Willy Segers, Ann Soete, Manuela Van Werde;

Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

INHOUD

1. Toelichting door de Vlaamse Onderwijsraad.....	4
1.1. Algemene opmerkingen	4
1.2. Advies	5
2. Vragen en opmerkingen van de leden	10
2.1. Tussenkoms van Caroline Gennez	10
2.2. Tussenkoms van Kathleen Krekels.....	11
2.3. Tussenkoms van Jan Durnez.....	11
2.4. Tussenkoms van Kathleen Helsen.....	12
3. Antwoorden van de Vlor.....	12
4. Replieken.....	14
Gebruikte afkortingen.....	15
Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	
Bijlage 1: Presentatie Vlor leerlingenbegeleiding	
Bijlage 2: Advies Vlor leerlingenbegeleiding	

In het kader van de nota van de Vlaamse Regering over krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 665/1) hield de Commissie voor Onderwijs op 18 februari 2016 een hoorzitting over het bijhorende advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Eerder had op 27 januari 2016 een hoorzitting plaats over de audit naar de werking van de CLB's en de reviewstudie Leerlingenbegeleiding in een internationaal perspectief (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 667/1).

De leden van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werden uitgenodigd de vergadering bij te wonen. De sprekers maakten gebruik van een powerpointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlament.be, alsook het advies van de Vlor.

1. Toelichting door de Vlaamse Onderwijsraad

1.1. Algemene opmerkingen

Mia Douterlungne, administrateur-generaal van de Vlor, zegt dat de Vlor een intensief proces heeft opgezet over de hertekening van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen. De CLB-audit en -review werden in eerste instantie bij de Vlor toegelicht, waarna actoren van basis- en secundair onderwijs, uit gewoon en buitengewoon onderwijs alsook de commissie Leerlingenbegeleiding van de Vlor de krijtlijnennota hebben besproken. Zowel onderwijsverstrekkers en -vakbonden, CLB's, gebruikers – ouders en leerlingen – en een delegatie van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zaten om de tafel.

De tien krijtlijnen in de nota vindt de Vlor een waardevolle aanzet. Ze zijn een goed beginpunt voor overleg. Het advies levert boodschappen die verder kunnen worden uitgewerkt in de conceptnota. Vooral wil de Vlor dat er wordt doorgewerkt aan de nota, zonder te blokkeren op andere belangrijke beleidsprocessen zoals de hervorming van het secundair onderwijs, M-decreet en duaal leren. Ze mogen niet los staan van elkaar en de andere processen moeten sporen met de uitgewerkte visie over leerlingenbegeleiding.

De Vlor ziet ruimte voor twee bijkomende krijtlijnen. Een eerste gaat over professionalisering van al wie een rol speelt in leerlingenbegeleiding in het onderwijs. Dat is te belangrijk om het niet apart op te nemen. De tweede krijtlijn zou dan moeten gaan over een sterkere participatie van ouders en leerlingen op alle niveaus. Beide staan her en der wel vermeld in de krijtlijnennota, maar verdienen een meer expliciete plaats, stelt de spreekster. Het kan beter worden uitgewerkt en dat op diverse niveaus: de school, bij de opmaak van afsprakennota's en bij de opmaak van strategieën op casusniveau. Naast die twee bijkomende krijtlijnen pleit de Vlor nog graag voor een verruiming van het toepassingsgebied van leerlingenbegeleiding omdat bepaalde doelgroepen buiten de scope zouden vallen. Bovendien dringt de Vlor aan op een debat over de invulling van de pijler preventieve gezondheidszorg, en dat met alle actoren. De Vlor is bereid daarin een rol te spelen.

Bij de budgetneutraliteit en de financiële haalbaarheid heeft de Vlor nog vragen.

Tot slot zijn er aanbevelingen over het beleidsdesign, vertrekkend vanuit het principe dat niet alles decretaal verankerd hoeft.

1.2. Advies

1.2.1. Rollen en verantwoordelijkheden

Roos Herpelinck licht het advies in detail toe. Er was algemeen zeker waardering voor de krijtlijnennota. Over een goede afstemming over rollen en verantwoordelijkheden is al lang gediscussieerd en men vraagt al jaren naar uitklaring ter zake. Dat de minister die uitdaging aanneemt, vindt weerklank en noemt de Vlor positief.

De krijtlijnen bieden een degelijk werkkader, al blijven er vragen over concretisering en uitwerking, over de juiste evenwichten. Het samenbrengen van het geheel van leerlingenbegeleiding in een bepaald denkkader dat vertrekt vanuit de interne leerlingenbegeleiding op school en gaat tot en met de rol van het CLB en die van de verschillende partners, wordt goed onthaald. Wereldschokkend lijkt dat niet, stelt de spreekster, maar het is verfrissend tegen de achtergrond van het decreet op de leerlingenbegeleiding van eind jaren 90 waarin de interne leerlingenbegeleiding impliciet aan bod komt.

Terminologisch is het belangrijk te weten dat in het basisonderwijs de term zorgbeleid wordt gehanteerd als een koepelbegrip waarin interne leerlingenbegeleiding vervat zit. Het advies gebruikt algemeen het laatste woord, ook als het zorgbeleid in het basisonderwijs is bedoeld.

Het samenbrengen van het onderscheid tussen de actoren, de onderwijsinterne instanties en de partners uit Onderwijs en Welzijn, zit goed volgens de Vlor. Er zullen voor bepaalde onderwijsinterne partners grotere verantwoordelijkheden zijn en een ruimere regisseursrol, maar men laat niet na de hand uit te steken naar welzijns- en gezondheidswerkers, of andere relevante partijen. Bij de rollen en verantwoordelijkheden zijn enkele kanttekeningen geplaatst. Het mag niet de bedoeling zijn al te bureaucratisch of rigide te denken over de grenzen van die verantwoordelijkheden. De essentie is dat de lerende met een vraag snel een antwoord krijgt of geholpen wordt.

Bij taken en uittekenen van verantwoordelijkheden lijkt het evenmin aangewezen om te vertrekken vanuit een rigide opeenvolging of compartimentering. Er moet een overlapping en aansluiting zijn teneinde elkaar te versterken in plaats van zaken af te schuiven.

Een derde bedenking ondersteunt het principe dat de interne leerlingenbegeleiding de verantwoordelijkheid is van de school, die in dat verband regisseur en sleutelverantwoordelijke is, terwijl voor de link met Welzijn het CLB de schakel is.

1.2.2. Aanbevelingen voor een nieuwe conceptnota

De spreekster gaat vervolgens in op een aantal aanbevelingen uit het advies die van belang zijn bij het uitwerken van de conceptnota. Wat zijn de expliciete toepunten?

- Verlies sommige doelgroepen niet uit het oog

In eerste instantie mogen een aantal doelgroepen niet uit het oog verloren worden. Zowel bij het toepassingsgebied als bij de definitie van leerlingenbegeleiding worden bepaalde groepen slechts zijdelings vermeld. Bij verdere uitwerking moet erop gelet dat het nieuwe concept ook voor die groepen voldoende garanties biedt. Eerste groep zijn de jongeren uit het buitengewoon onderwijs. Ze zijn niet uitgesloten, maar bij discussies over het zorgcontinuüm en handelingsgericht werken, ligt dat voor hen anders.

Tweede groep zijn volwassen lerenden die overstappen van het secundair naar het hoger onderwijs en bij wie daar niet alles lukt zoals verwacht of gepland. Soms keren zij terug naar het CLB dat ze kennen. Men heeft geen duidelijk afgebakende visie over het al dan niet opnemen van die casussen door het CLB. Het advies zegt ook niet dat andere structuren dat moeten opnemen, maar het moet in de verdere discussie wel meegenomen worden.

Derde groep die de Vlor zorgen baart, zijn de jongeren die thuisonderwijs volgen omdat ze geen onderwijssetting vinden die voldoet aan hun onderwijsbehoeften. Het is een groeiende groep die absoluut behoefte heeft aan leerlingenbegeleiding en met vragen zit over de onderwijsloopbaan. De vraag is of die groep wel voldoende ingecalculerd is als men het heeft over het functioneren binnen een schoolse context over schools functioneren.

Bij de vierde groep gaat het om jongeren wier vragen buiten de scope van het schools functioneren vallen, maar die wel al begeleid worden door het CLB in het kader van bijvoorbeeld integrale jeugdhulp. De Vlor zou het jammer vinden mochten ze niet langer bij het CLB terecht kunnen met die vragen.

– Versterkte professionalisering en participatie van leerlingen en ouders

Een tweede aanbeveling is een vraag om versterkte professionalisering van alle betrokkenen bij leerlingenbegeleiding. Het afbakenen van rollen en verantwoordelijkheden is één punt. Even belangrijk is het daarmee correct en kundig om te gaan. Goede afspraken volstaan niet: de betrokkenen moeten er ook naar weten te handelen.

Daarbij vraagt de Vlor uitdrukkelijk van ook nog meer oog te hebben voor de positie van de ouders van lerenden, het participatieve aspect dat wel terug te vinden is, meer concreet uit te werken en bij diverse punten meer expliciet door te zetten. Zo meent men dat er bij het leerlingendossier meer moet worden doorgedacht over de rechten van de lerenden, de jongeren, de ouders. Ook wat betreft de afspraken op lokaal niveau, de afsprakennota's, is de Vlor ervan overtuigd dat ouders en leerlingen daarbij niet integraal betrokken moeten zijn, maar dat ze wel moeten weten wie ze waarvoor kunnen aanspreken. Het algemeen principe kan wat meer expliciet vorm krijgen bij een aantal items.

– Vertaal zorgcontinuüm en handelingsgericht werken concreter

Het zorgcontinuüm en het handelingsgericht werken bewijzen dat het goede kaders en instrumenten zijn om met de school en CLB goed samen te werken. Bezorgdheid daarbij is of ze voor alle begeleidingsdomeinen op dezelfde wijze kunnen vorm krijgen. Zijn ze hetzelfde voor een preventieve gezondheidszorg, onderwijsloopbaanbegeleiding of leren en studeren? Ook dat moet worden uitgeklaard. Is een zorgcontinuüm bovendien hetzelfde voor elke doelgroep? Krijgt het op dezelfde manier vorm voor leerlingen met specifieke noden die kiezen voor het buitengewoon onderwijs als voor andere leerlingen?

Een gelijkaardige vraag rijst ook bij de onderwijsvormen, bij de leertijd bijvoorbeeld. Zit de zorgzwaarte en de fasering van zorg op een andere manier in elkaar of kan men vanuit het globaal kader denken? De Vlor ziet dat als een essentieel debat.

– Interne leerlingenbegeleiding versterken

Cruciaal is de link tussen de rol en positie van interne leerlingenbegeleiding en wat er gebeurt binnen het CLB en bij de welzijnspartners. De Vlor kan een heel eind meegaan in de idee van de nota om leerlingenbegeleiding te beschouwen als

integraal deel van een schoolbeleid waarvoor als dusdanig een schoolwerkplan wordt opgesteld. De inspectie gaat dan na of dat ook werkelijk vorm krijgt.

Moeilijker wordt het bij de koppeling die de krijtlijnennota maakt tussen erkenningsvoorwaarden en het voeren van een beleid voor interne leerlingenbegeleiding. Erkenningsvoorwaarden zijn gekoppeld aan het toelaten om school in te richten. Men kijkt vooral naar wat is geregeld in het decreet Basisonderwijs en waar dat ook werkt. Aan de hand van het schoolwerkplan zijn garanties ingebouwd voor goed beleid rond leerlingenbegeleiding. De krijtlijnennota wil de middelen die aan het zorgbeleid of de interne leerlingenbegeleiding gekoppeld zijn, toekennen aan de school. Als de school verantwoordelijk is, dan vindt ook de Vlor het logisch dat de middelen rechtstreeks naar de school gaan.

Binnen de school moet men dan leren werken met heel divers samengestelde teams. In bepaalde scholen gebeurt dat al. De pedagogische begeleidingsdienst zal een sterke ondersteuningsopdracht moeten opnemen, stelt de spreekster. De rol van het CLB bij het uittekenen van een schoolbeleid vindt de Vlor dan weer te beperkt ingevuld. Vanuit hun ervaringen met wat leerlingen meemaken en hun zorgvragen, kunnen CLB's signalen voor het schoolbeleid geven. De Vlor vraagt daarom om een meer actieve rol bij het uitwerken van een beleid voor interne leerlingenbegeleiding.

– Optimalisering preventieve gezondheidszorg

De nota pleit voor het doortrekken van de vier begeleidingsdomeinen naar het geheel van de leerlingenbegeleiding. De commissie Leerlingenbegeleiding binnen de Vlor gaat daarmee akkoord. Eén domein, dat van de preventieve gezondheidszorg, heeft men er echter uit gelicht met de vraag om daarover een grondig debat te voeren en uit te maken welke de prioriteiten zijn. Ook alternatieven om met preventieve gezondheidszorg om te gaan dienen onder de loep genomen net als de vraag of het nodig is de integrale schoolbevolking te screenen in het kader van een bevolkingsonderzoek naar de ontwikkeling van de lengte van kinderen en de groeiprocessen. Moeten alle taken uit het MST of in de preventieve gezondheidszorg ook noodzakelijk worden opgenomen of kan er bijvoorbeeld met steekproeven gewerkt worden? Zijn er andere mogelijkheden?

De audit stelde al vast dat het beeld en imago van het CLB in sterke mate wordt bepaald door de ervaring van leerlingen met preventieve gezondheidszorg. Daarover goed nadenken is derhalve essentieel, vindt de Vlor. Hoe verhoudt de preventieve gezondheidszorg zich tot de andere begeleidingsdomeinen? De definitie van de WHO is zo breed dat alle andere domeinen erin vervat zitten. De focus voor de preventieve gezondheidszorg moet dus ook nader bekeken.

– Versterking van goede afsprakennota's op lokaal niveau

De commissie ziet tevens een grote noodzaak aan sterkere afsprakennota's tussen school en CLB. Ze moeten meer de school ondersteunen in het ontwikkelde beleid en het opnemen van de interne leerlingenbegeleiding. De afspraken moeten maatwerk zijn dat past bij wat de school vooropstelt. Het lijkt ook zinvol om samen met het CLB een omgevingsanalyse te maken. Dat kan helpen om de afsprakennota's 'evidence based' te onderbouwen en om er werkpunten uit te filteren. Leerlingen en ouders vragen uitdrukkelijk om geïnformeerd te worden over de afspraken wie waarvoor kan worden aangesproken, herhaalt Roos Herpelinck.

– School- en leerlingennabijheid van CLB

Een heikele vraag blijft hoe het schoolbeleid zich verhoudt tot de al dan niet onafhankelijke positie van het CLB. Het advies verlegt de focus van een debat over netten en structuren naar een vraag om vooral school- en leerlingnabij te kunnen werken. Dat vindt men een absolute prioriteit. Op basis daarvan moeten dan in een tweede fase keuzes gemaakt worden inzake onafhankelijkheid, schaalgrootte en netgebondenheid. Het CLB moet in de eerste plaats heel nabij kunnen werken bij de prioriteiten van de school en antwoorden kunnen geven op de zorgvragen van leerlingen. Er moet daarbij een evenwicht zijn tussen een zichtbare aanwezigheid op school – iemand die daar aanspreekbaar is voor het schoolteam en leerlingen – en tegelijk de duidelijkheid dat die persoon geen deel uitmaakt van het schoolteam en zich dus onafhankelijk kan opstellen vanuit het perspectief van de lerenden en hun zorgvragen. Dat moet in het verdere beleidsdesign vorm krijgen.

Er is uitvoerig gediscussieerd over de permanentieregeling binnen CLB en school. Men schuift naar voren dat men die kwestie vooral moet benaderen vanuit functionaliteit. De Vlor gaat een stuk mee in de redenering dat die permanentie in een CLB en binnen interne leerlingenbegeleiding opnieuw bekeken moet worden, dit vanuit het idee dat er in elk geval een aanwezigheid moet zijn op relevante momenten. Dat betekent op ogenblikken waarop slecht nieuws gebracht wordt aan leerlingen en hun ouders, en dus vaak net voor een schoolvakantie. Het is belangrijk uit te maken wie dan aanwezig kan zijn. Het is dan allicht niet zo relevant of die persoon een volledig hulptraject of begeleiding moet opzetten. Relevant is dan dat de hulpvraag gesteld en gedetecteerd kan worden en dat er een eerste reactie of antwoord op komt. Een definitief antwoord komt dan nadat men zich over de kwestie heeft kunnen beraden met het schoolteam of welzijnsdiensten.

Een ander punt bij de functionaliteit heeft te maken met de gedeelde verantwoordelijkheid tussen interne leerlingenbegeleiding, CLB en Welzijn. Een permanentie voorzien in de CLB-omgeving heeft geen zin als er tegelijk geen aanspreekpunt is bij de welzijnspartners, bijvoorbeeld om dat die net allemaal met vakantie zijn. Ook dat moet meegenomen worden.

Een laatste punt behelst duidelijkheid te scheppen in het onderscheid tussen kantooruren en schoolvakanties. Oplossingen liggen allicht anders voor het werken buiten kantooruren dan voor schoolvakanties, stipt de spreekster aan.

– Versterking van de draaischijffunctie

De Vlor is het eens met een versterking van de draaischijffunctie van het CLB. Ook dat staat in de krijtlijnennota. Men onderschrijft de vraag naar een vlottere overgang tussen Onderwijs en Welzijn en dat in twee richtingen. Dat wil men realiseren via een uitdrukkelijke vraag aan Welzijn met betrekking tot administratieve vereenvoudiging en een eenvoudige informatiedoorstroming voor sectoren waar het CLB een belangrijke rol opneemt: jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg, leerrecht en nog andere die het advies vermeldt. Dat kan door de relevante regelgeving in één kader onder te brengen. Het brengt meer coherentie en samenhang in de aansturing van een CLB.

– Realisme in de uitbouw van een gemeenschappelijk zorgdossier

Het gemeenschappelijk zorgdossier vraagt een goede informatiedoorstroming van de school naar het CLB, en vanuit de verschillende actoren die daarvoor verantwoordelijk zijn. Tegelijk is er twijfel over de haalbaarheid van één grote database. Dat roept technische vragen op, onder meer qua hard- en software,

maar zet net zo goed vraagtekens bij deontologie, beroepsgeheim en het delen van informatie. De Vlor vraagt daarom om voorzichtig te werk te gaan en te vertrekken vanuit de bestaande software en databases. Misschien is de kruispuntendatabank een beter alternatief.

Een punt dat in dat verband uitgebreid aan de orde is gesteld, is de verhouding tussen ambtsgeheim en beroepsgeheim. De Vlor legt graag de nadruk op het feit dat een en ander moet worden uitgeklaard, juridisch en wettelijk. Met wetgeving alleen komt men er echter niet. De focus ligt ook in dit verband bij professionalisering en sensibilisering: mensen vanuit een schoolteam en welzijnsinstanties te leren met elkanders verschillende deontologie om te gaan. Daarom pleit de Vlor zo nadrukkelijk voor een luik rond professionalisering naast het uitklaren van verantwoordelijkheden. Het blijft daarbij van belang om ook de rechten van de lerenden beter onder de loep te nemen en uit te klaren.

– Samenwerking en schaalvergroting

Schaalvergroting en samenwerking vormen een heikel punt in de discussie. Dat heeft mede te maken met het punt rond schoolnabijheid en leerlingnabijheid, en moet ook worden bekeken in het kader van nettengebondenheid. Schaalvergroting noemt het advies geen doel op zich. Men moet kunnen uitgaan van de lokale context waarbinnen school en CLB functioneren. Er is een verschil tussen de nabijheid van een CLB in een plattelandsregio en in een centrumstad, erkent de Vlor.

– Vragen bij de financiële kaders

Veel vragen rijzen bij de zeer hoge verwachtingen aan CLB en pedagogische begeleidingsdiensten en het financiële kader. Kan dat allemaal binnen een budgetneutraal gegeven? De audit geeft aan dat de enveloppefinanciering voor de CLB's ontoereikend is. Er is niet veel over te zeggen voorlopig, stelt de Vlor, maar er leeft een grote bekommernis over de financiële factor.

1.2.3. *Beleidsdesign*

Een laatste onderdeel behandelt een aantal principes met betrekking tot het beleidsdesign. Hoe gaat men verder met het dossier om?

Eerste punt behelst de vaststelling dat er een 'window of opportunity' is omdat een aantal dossiers, cruciaal voor leerlingenbegeleiding ook ter discussie voorliggen. Het advies vermeldt in dat verband het gon- en ion-dossier, de implementatie van het M-decreet, de waarborgregeling, de overgang secundair naar hoger onderwijs, duaal leren, schooluitval enzovoort. Dossiers waarin de afspraken over interne leerlingenbegeleiding, de reikwijdte van de verantwoordelijkheid van de school en wat het CLB doet, ook mee vorm moeten krijgen. Een CLB werd voorheen vaak vanuit verschillende kanalen aangestuurd en de verwachtingen waren niet steeds coherent, stelt Roos Herpelinck. Er is nu een kans om die coherentie in te bouwen, stipt ze graag aan, al betekent dat niet dat men moet wachten tot al die grote dossiers uitgeklaard zijn. Van de overheid vraagt de Vlor dat men coherentie nastreeft en de taakafspraken, de rollen en de eigenheid van leerlingenbegeleiding erin mee te nemen en op een goede manier vorm te geven. Het advies benoemt het graag als een verzoek om "gestaag" door te werken aan de leerlingenbegeleiding.

Tweede punt is de vraag om een strategische planning. Niet elk goed idee behoeft verankerd te worden in een decretaal kader, onderstreept de Vlor. Wat betreft handelingsgericht werken, is het concept in het M-decreet vastgelegd. Niet iedereen is ervan overtuigd dat het nog strikter of uitgebreider opgenomen

moet worden in een nieuw decreet Leerlingenbegeleiding. Onder de diverse partners zou men wel kunnen afspreken om verder in dezelfde richting te werken, oppert de spreekster. Zo kunnen goede ideeën vorm krijgen zonder ze in een decreet te gieten. Het biedt bovendien meer kansen om flexibeler om te gaan met verschillende verantwoordelijkheden en lokale contexten. Het impliceert niet dat de Vlor geen decreet Leerlingenbegeleiding nodig acht, beklemtoont Roos Herpelinck ten slotte. Er moet wel goed nagedacht worden over wat er in een decreet geregeld moet en wat op een andere manier kan, bijvoorbeeld door samenwerking tussen CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten.

Ten aanzien van dat vooropgestelde decreet wil de Vlor vooral zien dat alle relevante regelgeving met betrekking tot leerlingenbegeleiding erin wordt opgenomen, ook de punten inzake preventieve gezondheidszorg. Dat moet leiden tot één helder werkkader dat onduidelijkheden en tegenstrijdigheden opheft.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Tussenkomen van Caroline Gennez

Caroline Gennez deelt de mening dat de krijtlijnennota waardevolle principes naar voren schuift. De visie van sp.a steunt op drie pijlers en is holistisch. Zowel advies als nota gaan uit van een geïntegreerde benadering. De lerende moet centraal staan, zij het in zijn context. Ook dat onderschrijft sp.a, net als het idee van een participatief proces inzake leerlingenbegeleiding. Alle stakeholders moeten mee zijn. Dialoog en samenwerking zijn cruciaal.

Belangrijk voor de Vlor en sp.a is de aanwezigheid van de onafhankelijke CLB-medewerker op de school. Dat biedt een garantie op onafhankelijkheid bij een aanspreekpunt op school. Ook een goede interactie tussen pedagogische begeleidingsdiensten, CLB's en scholen is nodig, stelt de spreekster, al situeert de pedagogische begeleiding zich het best op het niveau van scholen en CLB's op organisatieniveau, veeleer dan op het niveau van leerkrachten of directies.

De permanente professionalisering van de leerlingenbegeleiding acht ze ook essentieel. Expertise moet worden uitgewisseld en in de navorming moet aandacht gaan naar de leerlingenbegeleiders en niet alleen naar leerkrachten en directies.

De vier domeinen met hun prioriteiten van leerlingenbegeleiding vindt sp.a nog altijd de juiste. Het advies stelt dat inzake preventieve gezondheidszorg het subjectief aanvoelen van lerenden en ouders over de kwaliteit en noodzaak daarvan niet alles altijd even duidelijk is. De Vlor acht een debat of evaluatie over de rol van CLB's in het kader van de preventieve gezondheidszorg nodig. Kan de Vlor toelichten hoe men dat beter georganiseerd ziet en hoe die legitimiteit ervan bij ouders en leerlingen kan worden versterkt?

Sp.a en de Vlor delen de mening dat leerlingenbegeleiding in de eerste plaats vanuit vertrouwen moet werken. Als dat er is tussen actoren en de sectoren Onderwijs en Welzijn en er is een duidelijk en vlotte informatiedoorstroming, dan sluit men volgens het lid juridisering uit en versterkt de sfeer op school. Professionalisering en communicatie dragen bij tot een vertrouwensband tussen interne leerlingenbegeleiding en CLB's, stelt het lid.

Kan de Vlor oplossingen aanreiken om de vaagheid van de nota op te heffen? Het lid beseft dat het nog maar om krijtlijnen gaat, maar vindt het wel erg flou. Duidelijkheid en transparantie zijn cruciaal, meent sp.a. Bovendien blijven CLB's te vaak onderbenut in schoolomgevingen, die wel alsmaar schreeuwen om meer

omkadering voor situaties met jongeren of multiproblematieken. CLB's kunnen daar een sleutelrol hebben, maar de samenwerking lijkt niet overal gemakkelijk en vlot te gaan.

De Vlor geeft aan dat er behoefte is aan strategische planning op Vlaams niveau: wie doet wat en wanneer. De mensen op het terrein hebben nood aan die sturende houvast, meent het lid.

Caroline Gennez leest dat de Vlor de realisatie van wat voorligt moeilijk haalbaar acht met de vooralsnog beschikbare middelen. De budgettaire enveloppe lijkt gesloten en blijft dat ook, bovenop de besparing aan het begin van de zittingsperiode. Die opmerking wil sp.a zeker ondersteunen. Ook zij vinden dat het een bedreiging vormt en dat er extra middelen moeten worden ingezet.

Hoe ziet de Vlor de regionale samenwerking en tussen CLB's onderling concreet ingevuld? Het regeerakkoord opteert ervoor om meer scholen vrije keuzeschool te laten zijn en niet langer CLB's noodzakelijk toe te wijzen aan officiële scholen. Bestaat daarover eensgezindheid?

2.2. Tussenkoms van Kathleen Krekels

Kathleen Krekels stelt dat haar fractie de bedenkingen uit het advies meeneemt. De Vlor maakt opmerkingen bij het scherpstellen op de rol en taakstelling van alle actoren en partners. De leerlingenbegeleiding wil men tegelijk wel breder bekijken. N-VA vindt het belangrijk dat er toch sprake blijft van een onderwijs-context. Hoe ziet de Vlor dat?

Er wordt om duidelijkheid gevraagd bij initiatieven die het beleidsvoerend vermogen van scholen moeten versterken en er is een pleidooi voor de professionalisering van CLB- en schoolteams. Ook de nood aan ontwikkeling van competentieprofielen neemt de Vlor mee. Wat is er nodig? Moeten er opleidingen ingericht worden met het oog op leerlingenbegeleiding of zorgcoördinatoren?

Het beleid rond leerlingenbegeleiding moet coherenter en transparanter. Welke concrete acties heeft de Vlor dan voor ogen? Men stelt dat het niet zozeer gaat om afstemmen op elkaar van de actoren, maar veeleer om de gelijkgerichte benadering. Wat bedoelt men daar precies mee? Is daarvoor een nieuw kader nodig? Welke elementen zijn daarin dan essentieel?

In het plan van aanpak wordt ervoor gepleit om ruimte te laten voor verschillende benaderingen en methodieken. Tegelijk is er sprake van die gelijkgerichte benadering. Staat dat niet haaks op elkaar? Hoe moet dat in één beweging vorm krijgen?

Bij begeleidingsdomeinen en taken blijkt de Vlor voorstander van een geïntegreerde benadering van de zorgvraag en men pleit voor een vertrouwensfiguur die adequaat kan doorverwijzen. Hoe ziet men dat takenpakket en die opdracht? Wie kan die rol opnemen?

2.3. Tussenkoms van Jan Durnez

Jan Durnez leest vanwege de Vlor een krachtige boodschap dat inzake schaalvergroting de nabijheid zich anders manifesteert op het platteland dan in de stadsomgeving. Er is sprake van schoolnabijheid. Schaalvergroting wordt niet gepresenteerd als eenheidsworst, meent het lid te begrijpen, maar moet rekening houden met densiteit, afstanden enzovoort. Zet de Vlor dan in op een variant van de reeds gemaakte keuze om met minimale samenstellingen van teams schoolnabij te zijn?

Wat betreft de rollen van leerkrachten, de leerkrachtenvorming en de opvoeders- en begeleidersrol wil het lid weten welke accenten de Vlor daarin belangrijk acht. Hoe moet dat worden ingevuld in het kader van de lerarenopleiding?

2.4. Tussenkomsst van Kathleen Helsen

Kathleen Helsen ziet nog heel wat dat de Vlor uitgeklaard wil zien. Bovendien bleek de Vlor ook in tijdsnood om grondig antwoorden te kunnen formuleren op bepaalde vragen. Zo ook inzake preventieve gezondheidszorg, waarop men dieper wil ingaan en de zo belangrijke dialoog met ouders en leerlingen. Hoe ziet de Vlor het proces verder? Wat wil de Vlor nog doen inzake verfijning van een decreet Leerlingenbegeleiding?

De professionalisering wordt heel specifiek op de agenda gezet, maar tegelijk stelt de Vlor dat niet alles decretaal geregeld hoeft. Het lid meent juist dat dat aspect zo eigen is aan elke organisatie dat er de facto een professionalisering is van personeel zowel van scholen als van CLB's. Waarom dan wel die zaken decretaal verankeren en andere punten die onvoldoende geregeld zijn niet? Hoe moet het beleid daar verder mee omgaan?

De schaalvergroting van de centra moet voor de Vlor gefaciliteerd worden, maar kan geen doel op zich zijn. Dat lijkt logisch. De schaal van CLB's hangt volgens de Vlor echter ook samen met de bevolkingsdensiteit, lokale context en de samenstelling van de leerlingenpopulatie. Dat vindt het lid vreemd. Zelf ziet ze juist schaalvergroting meer gelinkt aan de kwaliteit van dienstverlening die nodig is, en die wordt dan weer bepaald door de behoefte aan expertise. Kan dat enigszins verduidelijkt worden?

3. Antwoorden van de Vlor

Mia Douterlungne herhaalt dat de Vlor louter wil aangeven op welke punten de nota verder kan worden uitgewerkt. Er is waardering voor de aangereikte krijtlijnen, maar de Vlor is op een aantal punten ook gewoon gestrand en daar is behoefte aan verdieping. De Vlor wacht nu op de conceptnota en hoopt daarover half mei al advies te kunnen verstrekken.

De commissie Leerlingenbegeleiding volgt het proces zeer intensief, en wil zeker verder nadenken over het preventieve gezondheidszorg, samen met alle actoren, indien gewenst. Het verslag van de hoorzitting gaat mee naar de Vlor en de commissie en dan moeten de betrokkenen binnen de Vlor beslissen of ze tot de conceptnota nog proactief werk verrichten.

Roos Herpelinck stelt dat de Vlor inzake preventieve gezondheidszorg vooral aandringt op een participatief proces. Het gesprek moet worden aangegaan met ook andere mensen dan alleen de partners uit de preventieve gezondheidszorg. Het perspectief van lerenden en ouders is van belang. Men moet bekijken wat er prioritair en echt belangrijk is zonder aan kwaliteit in te boeten voor bepaalde doelgroepen voor wie de preventieve gezondheidszorg een waarborg is op medische opvolging van problematieken.

Het werken aan vertrouwen enerzijds bij de CLB's en anderzijds bij de interne leerlingenbegeleiding, was een grote bekommernis bij de discussies. In het advies is die factor toegespitst op de afsprakennota's omdat het vertrouwen tussen diverse actoren staat of valt met goede afspraken. Die kunnen onmogelijk alleen maar op Vlaams niveau gesitueerd zijn en zijn ook nodig op lokaal niveau, onder concrete partners die ze dan ook inkleuren en invullen. Ze zijn gericht op de vragen en noden van de leerlingenpopulatie van een school. Communicatie

krijgt een output in afsprakennota's. In bepaalde koepels en netten kan dat de vorm krijgen van een contract. De focus moet liggen op duidelijke afspraken.

De Vlor ziet nog veel onduidelijkheden en vraagt nog om uitklaring bij een aantal punten van de krijtlijnennota en kan derhalve ook zelf nog niet altijd een afgetekend antwoord bieden.

De vraag om strategische planning wordt gedeeld binnen vele geledingen van de Vlor. Men wil dat er goed wordt nagedacht over wat goede afspraken zijn, over de verschillende rollen en de afbakening daarvan. Er moet gezorgd worden voor een geïntegreerde aanpak zonder dat kinderen tussen de mazen van het net vallen bij het verdelen van verantwoordelijkheden. Eenmaal de afspraken gemaakt, rijst voor de Vlor de vraag of alle antwoorden die voorvloeien uit de discussies in het decreet moeten worden vastgelegd. Op dat ogenblik dient men na te gaan of dat voor alle aspecten nodig is of dat er voor bepaalde aspecten andere vormen van sturing en afspraken mogelijk zijn.

Wat betreft netgebondenheid, samenwerking en gelijkgerichtheid ligt de discussie moeilijk. Er zijn veel partners bij betrokken en men weet zich geconfronteerd met de verschillende juridische structuren van de diverse centrumnetten en netten als dusdanig. Het ligt moeilijk, maar men is het er wel over eens dat een CLB dicht bij de school moet staan, dat het de school zeer goed kan ondersteunen en de context daar correct zit. Daaruit vloeien premissen voort, die nog niet integraal uitgewerkt zijn. Heel dicht bij de school staan, betekent voor de Vlor zeker niet dat de onafhankelijkheid gecompromitteerd zou zijn of dat men niet vanuit het perspectief van de jongeren vragen en noden kan oppikken. De uitgangspunten lijken niet gemakkelijk met elkaar te verzoenen, maar moeten verder vorm krijgen in het verdere verhaal rond samenwerking, schaal en netgebondenheid. Heel nabij de school zijn en heel dicht de vraag van de leerling kunnen capteren, benoemt de spreekster graag als elementen van kwaliteit. De schaal lijkt dan ondergeschikt. De Vlor wilde wel reageren op de idee van schaalvergroting gestoeld louter op actieradius of afstand van een andere school. Regio's bepalen waarbinnen één CLB x aantal scholen kan bedienen, vindt de Vlor niet geschikt. Men ziet liever diversiteit en voorspelt problemen als men wel op die manier zou werken.

Professionalisering acht de Vlor cruciaal. Dat het niet meteen in een decreet ingebed hoeft, kan Roos Herpinck begrijpen, maar daarom stelt de Vlor ook dat er nood is aan een strategische planning. Het is niet mogelijk verwachtingen te stellen aan in een decreet duidelijk omschreven rollen en afspraken als er niet een professionaliteit en competentie van betrokkenen tegenover staat. Mensen moeten instrumenten krijgen om op een goede manier met die zaken om te gaan. Dat kan ook in een strategische planning en hoeft niet noodzakelijk in een decreet.

Voor de samenstelling van de schoolteams vraagt het advies vooral om diversiteit. Er worden geen concrete uitspraken gedaan over het al dan niet inschrijven in het profiel van de leraar en wat dat voor schoolopdracht of lesuren betekent. De Vlor staat erop dat in een schoolteam nood is aan diverse competenties. Niet elke leerkracht moet dezelfde rol opnemen of gelijke accenten leggen. Evenwicht in het schoolbeleid wordt bereikt juist door het feit dat binnen het schoolteam verschillende verantwoordelijkheden opgenomen worden. Daarom refereert de Vlor ook aan de bestaande window of opportunity. Er zijn nog andere dossiers die een impact hebben op de versterking van de competenties binnen schoolteams, stelt Roos Herpinck. Zo levert de uitrol van het M-decreet ook ervaring en competentie.

Wat betreft de begeleidingsdomeinen acht de Vlor het van belang dat er op het niveau van de school een geïntegreerd aanbod is. Ook daar wijst men op de rol van de CLB-medewerker die binnen de school aanspreekbaar moet zijn. De leerling moet weten dat hij daar terecht kan met bepaalde problemen en dat blijkt niet altijd zo vlot te verlopen. De Vlor ziet marge voor verbetering.

4. Replieken

Elisabeth Meuleman vindt het advies conceptueel sterk, maar ziet graag een meer concrete timing. Ze refereert aan de moeilijkheden die de kop opstaken in het kader van het M-decreet, de nood aan hervorming van de gon-begeleiding die traag vordert en bij de CLB's ligt, en alles inzake de integrale jeugdhulp. Ook aspecten van radicalisering komen deels bij de CLB's terecht. De audit op de CLB's toonde aan dat voor veel CLB's de limiet bereikt is. Het lijkt het lid dan ook noodzakelijk om druk te zetten op een pragmatische aanpak ten aanzien van CLB's om op korte termijn bepaalde prangende zaken uit te klaren. Daarmee doet het lid niets af van het belang dat de Vlor in het advies hecht aan de centrale rol van de leerling, maar er is nood aan versnelling, meent het lid.

Kathleen Krekels begrijpt dat de Vlor professionalisering meer als onderdeel van het strategisch plan ziet. Dan zal het meer draaien rond bijscholing en dergelijke, meer dan opleidingen tot leerlingenbegeleider. Dat vergt een heel brede kennis van zaken, waarbij vooralsnog veelal iemand instapt met heel specifieke kennis en dan bijleert.

Roos Herpelinck stelt dat het ene het andere niet uitsluit maar dat de Vlor in voorliggend advies daarover geen uitspraken doet. Eerdere adviezen van de Vlor, die niet op de casus betrokken worden, gaan uit van een niveau van functioneren waarmee elke leerkracht moet kunnen omgaan: kijken naar leerlingen en opmerken waar vragen zijn. Niet elke leerkracht hoeft daarom over dezelfde competentie te beschikken voor coaching van die leerling of het aanleveren van een adequaat antwoord. Leerkrachten die binnen het team een specifieke verantwoordelijkheid opnemen, worden uiteraard bijkomend opgeleid, kunnen extra competenties verwerven of opleidingen krijgen. Er is een verschil tussen een bepaalde algemene handelingsbekwaamheid en de meer specifieke gespecialiseerde en gerichte interventie.

Kathleen Krekels merkt op dat hetzelfde kan gelden voor CLB-medewerkers.

De concrete vragen en opmerkingen, de vraag om de druk op de ketel te vergroten en alle inzichten neemt *Mia Douterlungne* alvast mee naar het dagelijks bestuur van de Vlor. Men zal zich bezinnen over hoe men het verder aanpakt in de aanloop naar een goed decreet Leerlingenbegeleiding.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Kathleen KREKELS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
gon	geïntegreerd onderwijs
ion	inclusief onderwijs
MST	(historisch) medisch schooltoezicht (nieuwe naam = centrum voor leerlingenbegeleiding, CLB)
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
WHO	Wereldhandelsorganisatie